

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ЧТЕІ ДТЕУ
від 26 серпня 2024 року
(протокол № 1, п.2)

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ ЧТЕІ ДТЕУ
від 26.08.2024 р. № 12

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО БІБЛІОТЕКУ, РЕПОЗИТАРІЙ
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Бібліотека, репозитарій Чернівецького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету (далі – Бібліотека) є структурним підрозділом ЧТЕІ ДТЕУ (далі – Інститут), який забезпечує навчально-виховний та науково-дослідний процеси Інституту інформаційними ресурсами, інноваційними послугами і діє на підставі «Положення про бібліотеку, репозитарій ЧТЕІ ДТЕУ», що затверджується вченою радою Інституту.

1.2. Положення про Бібліотеку (далі – Положення) укладено з метою встановлення порядку створення та реорганізації Бібліотеки, визначення мети її діяльності, завдань, функцій, порядку організації роботи, порядку взаємодії з іншими підрозділами Інституту, відповідних прав та відповідальності тощо. Положення розроблено відповідно до «Примірного положення про бібліотеку вищого навчального закладу III-IV рівня акредитації».

1.3. Своєю діяльністю Бібліотека сприяє реалізації державної політики у галузі освіти і культури, дотримуючись принципів гуманізму і демократизму, пріоритету загальнолюдських цінностей і моралі.

1.4. У своїй діяльності Бібліотека керується чинним законодавством України, нормативною базою загальнодержавного рівня, СУЯ МП 3-4 «Управління інформаційними ресурсами», правилами внутрішнього трудового розпорядку ЧТЕІ ДТЕУ, цим Положенням і наступними нормативними документами (зі змінами та доповненнями):

- Конституція України;
- Закон України «Про освіту»;
- Закон України «Про вищу освіту»;
- Закон України «Про бібліотеки й бібліотечну справу»;
- Закон України «Про авторське право і суміжні права»;
- Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року “Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України”»;
- «Положення про Чернівецький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету»;
- «Положення про інституційний репозитарій Чернівецького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету».

1.5. Порядок доступу до бібліотечних фондів та інформаційних ресурсів, перелік основних послуг і умови їх надання визначаються «Правилами користування бібліотекою, репозитарієм ЧТЕІ ДТЕУ», які затверджуються вченою радою Інституту і складаються на основі «Типових правил користування бібліотекою вищого закладу освіти Міністерства освіти України».

1.6. У своїй діяльності Бібліотека взаємодіє зі структурними підрозділами, а також з усіма співробітниками Інституту; співпрацює зі студентським самоврядуванням, громадськими організаціями, бібліотеками інших ЗВО та відомств; бере участь у заходах, спрямованих на розвиток та взаємовигідне використання бібліотечно-інформаційних ресурсів.

1.7. ЧТЕІ ДТЕУ забезпечує правові, організаційні, фінансові та матеріальні умови, необхідні для функціонування Бібліотеки, зокрема, належне зберігання, використання і поповнення її фондів, її комп'ютеризацію та технічне оснащення.

1.8. Загальне методичне керівництво Бібліотекою Інституту здійснює Наукова бібліотека Державного торговельно-економічного університету.

2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ І ФУНКЦІЇ БІБЛІОТЕКИ

2.1. Основні завдання Бібліотеки:

- Забезпечення повного, якісного, оперативного бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування користувачів на основі доступу до усіх інформаційних джерел Бібліотеки з використанням традиційних та сучасних технологій.
- Формування бібліотечного фонду традиційних та електронних ресурсів відповідно до профілю Інституту та інформаційних потреб користувачів.
- Створення/підтримка електронних баз даних, організація та ведення довідково-бібліографічного апарату із використанням сучасних інформаційних технологій.
- Формування колекцій друкованих та електронних видань академічної спільноти Інституту.
- Забезпечення функціонування електронного архіву «Інституційний репозитарій ЧТЕІ ДТЕУ»: Бібліотека виступає координатором і основним виконавцем процесу його поповнення матеріалами, що надаються авторами.
- Популяризація науково-освітніх продуктів спільноти Інституту та позитивного іміджу вчених ЧТЕІ ДТЕУ у науковому інформаційному просторі.
- Представлення Бібліотеки в цифровому середовищі через наповнення власного вебсайту, налагодження стійких інформаційних зв'язків із користувачами через соціальні мережі та різні канали комунікації.
- Виховання інформаційної та загальної культури користувачів.
- Пропагування загальнолюдських і національних цінностей, принципів сталого інклюзивного розвитку та свідомої громадянської позиції.
- Налагодження партнерських відносин з кафедрами щодо інформаційно-консультативної підтримки з питань використання систем перевірки на ознаки плагіату, формування колекцій Бібліотеки та розробки спільних проєктів, спрямованих на формування у спільноти Інституту академічної доброчесності, навичок роботи з даними, ведення дослідницьких проєктів та написання академічних текстів.
- Представлення Інституту у різних установах, громадських і професійних організаціях, об'єднаннях з питань бібліотечної та інформаційно-бібліографічної діяльності.
- Участь у роботі наукових конференцій, нарад, семінарів як в Україні, так і за її межами.
- Встановлення зв'язків з бібліотеками, культурними та освітніми установами України та світу, національними та міжнародними грантовими й громадськими організаціями.
- Обслуговування користувачів відповідно до «Правил користування бібліотекою ЧТЕІ ДТЕУ», що розробляються на основі цього Положення, «Типових правил користування бібліотеками в Україні» та «Типових правил користування бібліотекою вищого закладу освіти Міністерства освіти України» і затверджуються вченою радою Інституту.
- Захист персональних даних про користувачів Бібліотеки та їх читацькі інтереси.
- Виконання відповідних норм та правил, встановлених у галузі бібліотечної справи.

2.2. Основні функції Бібліотеки:

2.2.1. Здійснення інформаційного та бібліотечно-бібліографічного обслуговування усіх категорій користувачів, зокрема:

- безкоштовне надання основних бібліотечних послуг усім користувачам Інституту та іншим особам (стороннім користувачам);
- оперативне задоволення інформаційних запитів користувачів, використовуючи різні форми та методи індивідуального, групового та масового формування;
- постійний моніторинг інформаційних потреб різних груп користувачів з метою покращення та розширення сервісів і послуг Бібліотеки;
- реалізація можливості взаємного користування бібліотечними фондами та електронними ресурсами за допомогою системи міжбібліотечного й міжнародного абонементів, електронної доставки документів, внутрішнього та міжнародного книгообміну;

- формування бібліографічних покажчиків; тематичних списків джерел; проведення бібліографічних оглядів; інформаційно-бібліографічний супровід освітньо-наукових заходів Інституту.
- організація та проведення семінарів, тренінгів, вебінарів для здобувачів усіх рівнів вищої освіти, викладачів, науковців Інституту з питань використання власних та міжнародних ресурсів та баз даних, бібліографічних менеджерів, інформаційно-цифрової грамотності, академічної доброчесності, управління та аналізу даних досліджень, відкритої науки, поширення наукового доробку у відкритому доступі тощо;
- підготовка інформаційних дайджестів для різних груп користувачів з оглядом новин, подій та винаходів у різних галузях науки та життєдіяльності.

2.2.2. Формування і систематизація бібліотечних фондів та електронних баз даних відповідно до освітніх програм, тематики наукових досліджень Інституту, зокрема:

- формування бібліотечних фондів згідно з навчальними планами, програмами, тематикою наукових досліджень Інституту шляхом придбання наукових, навчальних, довідкових, періодичних інформаційних ресурсів на традиційних та електронних носіях. Формування повнотекстових ресурсів: електронної бібліотеки і інституційного репозитарію;
- передплата електронних баз даних та окремих електронних видань; організація доступів до міжнародних баз даних та освітніх платформ;
- організація, раціональне розміщення та облік бібліотечних фондів, їх зберігання, реставрацію, консервацію, оцифрування;
- аналіз використання бібліотечних фондів з метою їх оптимізації, вилучення з бібліотечних фондів документів, що втратили актуальність, наукову та виробничу цінність, зношених, дефектних та дублетних примірників згідно з діючими законодавчими актами;
- створення та ведення системи бібліотечних каталогів, бібліографічних картотек та БД на традиційних та електронних носіях інформації з метою оперативного та багатоаспектного розкриття бібліотечно-інформаційних ресурсів.

2.2.3. Здійснення науково-методичної та дослідницької діяльності, зокрема:

- проведення аналітичних досліджень та опитування користувачів з метою удосконалення наявних та запровадження нових напрямків діяльності Бібліотеки;
- проведення бібліометричних досліджень з метою виявлення тенденцій розвитку предметних галузей, пошуку нових наукових напрямів та електронних ресурсів;
- участь у міжнародних бібліотечних програмах, всеукраїнських науково-практичних конференціях, навчально-методичних семінарах;
- вивчення інноваційного бібліотечного досвіду, підходів та технологій, їх апробація та впровадження найбільш ефективних практик;
- постійне підвищення кваліфікації співробітників Бібліотеки, спрямоване на набуття ними навичок та компетенцій відповідно до актуальних потреб користувачів та розвитку сучасних інформаційних сервісів.

2.2.4. Проведення культурно-просвітницьких заходів щодо популяризації та розкриття бібліотечно-інформаційних ресурсів Бібліотеки: літературних вечорів, диспутів, відкритих лекцій, тренінгів, екскурсій та ін. за участю співробітників та здобувачів вищої освіти Інституту, громадських спільнот, запрошених осіб та організацій.

2.2.5. Проведення господарської діяльності, спрямованої на поліпшення умов праці співробітників бібліотеки та користувачів на основі існуючих повноважень.

3. УПРАВЛІННЯ. СТРУКТУРА ТА ШТАТИ. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

3.1. Керівництво Бібліотекою здійснює завідувач, який підпорядковується директору Інституту і заступнику директора з науково-методичної роботи, міжнародних зв'язків та

- інноваційного розвитку відповідно до розподілу службових обов'язків між керівним складом Інституту і є членом вченої ради ЧТЕІ ДТЕУ.
- 3.2. Завідувач Бібліотеки обирається вченою радою Інституту на умовах передбачених контрактом і затверджується наказом директора ЧТЕІ ДТЕУ.
- 3.3. Керівництво ЧТЕІ ДТЕУ забезпечує гарантоване фінансування і комплектування бібліотечних інформаційних ресурсів (згідно з діючими нормами забезпечення інформаційними ресурсами навчального процесу) за рахунок загального і спеціального фондів, виділяє Бібліотеці відповідно до діючих норм необхідні службові й виробничі приміщення, забезпечує комп'ютерною технікою, технічним обладнанням і устаткуванням тощо.
- 3.4. Працівники Бібліотеки призначаються і звільняються наказом директора Інституту за поданням завідувача Бібліотеки.
- 3.5. Бібліотечні працівники повинні мати середньо-спеціальну, спеціальну бібліотечну або іншу вищу освіту відповідно до профілю Інституту. Обов'язки бібліотечного працівника визначається на підставі посадових інструкцій, затверджених директором Інституту. Посадові оклади встановлюються з урахуванням кваліфікаційних вимог, виходячи з діючих схем посадових окладів, передбачених чинним законодавством.
- 3.6. Завдання, зміст роботи, взаємозв'язки, права і відповідальність структурних підрозділів Бібліотеки визначаються відповідними документами: цим Положенням і Правилами користування Бібліотекою.
- 3.7. Режим роботи Бібліотеки встановлюється директором ЧТЕІ ДТЕУ відповідно до внутрішнього трудового розпорядку Інституту.
- 3.8. Річні звіти (плани) про роботу Бібліотеки, затверджені завідувачем Бібліотеки, подаються у встановлені терміни в методичний відділ Наукової бібліотеки Державного торговельно-економічного університету.
- 3.9. Структура та штатний розклад Бібліотеки затверджується директором Інституту за поданням завідувача Бібліотеки і мають забезпечувати повноцінне функціонування бібліотеки, сучасний рівень інформаційного та бібліотечно-бібліографічного обслуговування користувачів, надання їм можливості використання необхідної комп'ютерної техніки, доступу до електронних баз даних, інтернету тощо.
- 3.10. Завідувач Бібліотеки у межах своїх повноважень несе відповідальність за організацію роботи, результати її діяльності, стан і збереження фонду та іншого майна.
- 3.11. Забороняється використовувати приміщення Бібліотеки для робіт, не передбачених її завданнями.
- 3.12. Бібліотека має право у встановленому порядку використовувати матеріально-технічну базу та обладнання інших структурних підрозділів Інституту.
- 3.13. Забороняється переміщення Бібліотеки без надання їй рівноцінного упорядкованого приміщення для обслуговування користувачів Бібліотеки, роботи працівників, зберігання бібліотечних фондів (ст. 27 Закону України «Про бібліотеки та бібліотечну справу»).
- 3.14. Правила користування Бібліотекою розробляються на підставі даного Положення і затверджується директором ЧТЕІ ДТЕУ.
- 3.15. З метою збереження бібліотечних фондів, дотримання санітарно-гігієнічних норм та вимог з охорони праці, в останній день місяця Бібліотека проводить санітарний день без обслуговування користувачів (остання п'ятниця місяця).
- 3.16. Бібліотека має свій штамп, де відображено, що вона є структурним підрозділом ЧТЕІ ДТЕУ.

4. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ

4.1. Бібліотека має право:

- 4.1.1. Визначати зміст та форми своєї діяльності залежно від завдань, зазначених у даному Положенні.
- 4.1.2. Вилучати та реалізувати документи із своїх фондів відповідно до нормативно-правових актів.

4.1.2. Представляти Інститут у різних установах і громадських організаціях, брати безпосередню участь в роботі наукових конференцій, нарад, семінарів з питань бібліотечної та інформаційно-бібліографічної діяльності як в Україні, так і за її межами.

4.1.3. Знайомитись з навчальними планами, програмами та тематикою науково-дослідної роботи Інституту. Одержувати від його структурних підрозділів матеріали та відомості, необхідні для вирішення поставлених перед Бібліотекою завдань.

4.1.4. Розробляти структуру, штатний розклад Бібліотеки, здійснювати в установленому порядку підбір та розстановку кадрів.

4.1.5. Надавати користувачам додаткові платні послуги згідно з чинним законодавством.

4.1.6. Визначати згідно з «Правилами користування бібліотекою, репозитарієм ЧТЕІ ДТЕУ» види і розмір компенсації за збитки, завдані користувачем бібліотечному фонду, обладнанню та іншому майну Бібліотеки.

4.2. Бібліотечні працівники мають право:

4.2.1. На підтримку з боку Інституту в організації підвищення кваліфікації її працівників, створення необхідних умов для їх самоосвіти, забезпечення участі в роботі методичних об'єднань, наукових конференцій, семінарів з питань бібліотечно-інформаційної та культурно-просвітницької роботи.

4.2.2. На представлення до різних форм заохочення, нагород та відзнак, які передбачені для працівників освіти і культури.

4.2.3. На щорічну відпустку згідно Закону України «Про відпуски» за відпрацьований робочий рік та додаткову щорічну відпустку відповідно до колективного договору між працівниками та ЧТЕІ ДТЕУ.

4.3. Бібліотечні працівники несуть відповідальність за:

4.3.1. Виконання трудових обов'язків згідно з нормативно-правовими актами про працю в Україні та колективним договором ЧТЕІ ДТЕУ.

4.3.2. Збереження бібліотечного фонду, інформаційних ресурсів та майна Бібліотеки відповідно до чинного законодавства.

4.4. Бібліотека зобов'язана:

4.4.1. Своєю діяльністю забезпечувати реалізацію прав громадян на бібліотечне та інформаційне обслуговування, встановлених Законом України «Про бібліотеки і бібліотечну справу».

4.4.2. Обслуговувати користувачів згідно з «Правилами користування бібліотекою, репозитарієм ЧТЕІ ДТЕУ».

4.4.3. Не використовувати відомості про користувачів Бібліотеки та їх читацькі інтереси з будь-якою метою (крім наукової), без їхньої згоди.

4.4.4. Звітувати про свою роботу перед вченою радою ЧТЕІ ДТЕУ.

4.4.5. Виконувати відповідні норми та правила, встановлені в бібліотечній галузі.

5. ВЗАЄМОДІЇ

5.1. Бібліотека як підрозділ Інституту тісно взаємодіє з адміністрацією Інституту, всіма структурними підрозділами, радами, комісіями, що створюються і функціонують в Інституті, а також зовнішніми структурами в частині виконання своїх завдань і здійснення функцій.